

(Stratfor, 22.6.2010.)

Како је рекао представник немачког министарства спољних послова овог понедељка, немачки министар спољних послова Гвидо Вестервеле (Guido Westerwelle) обавестиће француске и пољске званичнике о заједничком предлогу руско-европске “безбедносне сарадње”. Предлог је проистекао из разговора које су овог месеца водили немачки канцелар Ангела Меркел и председник Русије, Дмитриј Медведев. Заснован је на нацрту који је Русија саставила 2008. године. Министар спољних послова Русије, Сергеј Лавров присуствоваће уговореном заједничком састанку. Андреас Пешке (Andreas Peschke) је казао: “Желимо да даље разрадимемо и да продискутујемо тај предлог у оквиру нашег троугла [тј. Француске, Немачке и Пољске], а у присуству министра спољних послова Русије.”

Овлаш посматрано, предлог који су разрадили Меркелова и Медведев тиче се структура. Он уздиже разговоре о проблематичним безбедносним жариштима са амбасадорског на министарски ниво, уз новостворени комитет који чине шеф спољне политике ЕУ Кетрин Ештон и министар спољних послова Русије.

Све то изгледа прилично млако – све док не узмемо у обзир три ствари. Прво, предлози за [продубљивање односа Русије са Европском Унијом](#) су, без нарочитог напретка, присутни већ неколико година. Друго, Немци су преузели ову иницијативу у тренутку када је спољна политика Немачке нестална. И треће - одлука да се договор представи Француској и Пољској значи да су Немци изузетно осетљиви према значајним и комплексним геополитичким питањима која су овде у игри.

Поновно разматрање основне стратегије

Економска криза у Европи је узроковала да Немци, између осталог, [поново размотре своју основну стратегију](#)

. Још од Другог светског рата Немци имају два национална императива. Први је био одржавање блиских односа са Французима - а уз то и са осталима у Европи - како би се отклониле ратне претње. Немачка је од 1870 г. са Француском водила три рата, и

превасходни циљ јој је да не води још један. На другом месту је био просперитет. Немачка сећања на Велику депресију, а жеља да избегне милитаризам, учинили су да је постала опседнута економским развојем и изградњом друштва заснованог на просперитету. У стварању интегрисане економске структуре у Европи видела је остваривање оба циља, то је везивало Немачку у нераскидив однос са Француском – а истовремено је стварало трговински блок који би обезбедио просперитет.

Међутим, догађања после економске кризе 2008. године пољуљала су поверење Немаца у Европску Унију као инструмент просперитета. Све до 2008. године, Европа је пролазила кроз изузетно просперитетан период током кога је Западна Немачка била у стању да се integriше са Источном Немачком, а да истовремено задржи и свој дуготрајни економски раст. Чинило се да је ЕУ чудотворна машина која аутоматски ствара просперитет – а уз њега и политичку стабилност.

После 2008. године тај утисак се променио, а осећај несигурности растао са [кризом у Грчкој](#) и осталим медитеранским члановима ЕУ. Немци су се, због оног што су сматрали грчким расипништвом, нашли у ситуацији да штите евро и европску економију. То није само изазвало велико противљење у немачком друштву, него је довело и до постављања питања у немачкој влади. Сврха ЕУ била је да се осигура просперитет Немачке. Ако је будућност Европе у томе да је Немачка подупире – другим речима да се благо Немачке претаче у Европу – е, онда је резон за европску интеграцију постао проблематичан.

Немци сигурно нису били спремни да напусте европску интеграцију, која је Немачкој пружила 65 година мира. Истовремено, били су спремни да размотре подешавања оквира функционисања Европе – нарочито у односу на економска становишта. Некаквој Европи у којој је просперитет Немачке угрожен због [буџетске праксе Грчке](#), неопходне су исправке.

Привлачност Русије

Разматрајући сопствене реалне економске интересе, Немци су неизбежно били заинтересовани за питање односа са Русијом. Русија снабдева Немачку са скоро 40% природног гаса. [Без руске енергије, немачка привреда је у проблему](#). Истовремено, Русији су потребне технологија и експертиза како би своју економију развила тако да више не буде само извозник сировина. Осим тога, већ су хиљаде немачких фирми

инвестирале у Русију. Најзад, у перспективи, број становника Немачке ће опасти испод нивоа потребног за одржавање економије. Из страха од социјалних нестабилности, Немачка не жели да повећава имиграцију.

[Број становника Русије такође опада](#)

, али она још увек има вишак становништва у односу на своје економске потребе – а тако ће бити још задуго. Немачка инвестирања у Русију, уз пребацивања постројења и производње на исток – у Русију, омогућавају Немачкој, без прибегавања имиграцији, да добије радну снагу која јој је потребна.

Немци су градили економске односе са Русијом и пре колапса СССР-а, али “грчка криза” их је принудила да поново размотре своје односе са том земљом. Ако би ЕУ постала клопка где [Немачка мора стално да субсидира остатак Европе](#), а у ЕУ је немогућа аутохтона Немачка економија, онда је потребна другачија стратегија. Она се састоји из два дела. Први део је инсистирање на [преструктурирању ЕУ тако да се Немачка заштити](#) од унутрашњих политика других земаља. Друго – ако Европа иде у дуготрајни период стагнације, онда Немачка, [која је изузетно зависна од извоза](#), а потребна јој је радна снага, треба да нађе додатног партнера – или чак неког новог.

Истовремено, немачко-руско усклађивање је како питање безбедности, тако и економско питање. Између 1871. и 1941. године, у континенталној Европи су била три играча: Француска, Немачка и Русија. Они су измењивали узајамне савезе, а са сваком променом – расла је шанса за рат. Пруска је, када је напала Француску 1871. године, била у савезу са Русијом. Французи и Руси били су у савезу против Немачке, 1914. године. Немачка је 1940. године, када је напала Француску, била у савезу са Русијом. Ова игра у троуглу играла се на разне начине – а исход је увек био: рат.

Последње што Берлин жели је повратак те ситуације. Уместо тога, нада се да интегрише Русију у европски систем безбедности. То, међутим, одмах погађа односе Француске са Русијом. За Париз, партнерство са Немачком је темељ безбедносне политике Француске и њене економије. Уколико се Немачка креће ка блиским безбедносним и економским односима са Русијом, Француска мора да прорачуна какав ће ефекат то имати на њу. Трипартитни савез Француске, Немачке и Русије никада није функционисао, јер је увек остављао Француску у улози “млађег” партнера. Због тога је од виталне важности за Немачку да ово сада не представи као трипартитни однос, него као укључивање Русије у Европу, као и да се усредсреди пре свега на безбедносне, а не економске мере. Па ипак, Немачка ће морати да буде изузетно опрезна у својим односима са Француском.

Питање Пољске још је деликатније. [Пољска је укљештена између Русије и Немачке](#) . Њена историја је била историја поделе Пољске између тих двеју земаља, или питање њеног потпуног освајања од стране једне од њих. Ближи односи Немачке са Русијом у Пољској ће неизбежно изазвати страховања од катастрофе.

Стога, састанак тзв. Групе троугла у среду је од битне важности. Како Французи, тако и Пољаци – а посебно Пољаци, морају схватити шта се дешава. Питање се једним делом односи на начин како то погађа посвећеност Немачке Европској Унији, а другим делом – који је од битног значаја за Пољску – како то утиче на обавезе Немачке у оквиру НАТО-а.

НАТО-аспект

Важно је да су Руси подвукли да ово што се догађа не представља претњу НАТО-у. Русија покушава да умири не само Пољску, него и САД. Међутим, проблем је ово: ако Немачка и Европа имају безбедносне односе који изискују претходне консултације и сарадњу, онда Русија неизбежно добија и рукохват унутар НАТО-а. Ако се Руси противе некој НАТО акцији, онда ће се Немачка и остале европске државе суочити са избором између Русије и НАТО.

Да будемо још директнији, ако Немачка уђе у заједнички безбедносни аранжман са Русијом (заборавимо за тренутак остатак Европе), како ће се она онда односити према Сједињеним Државама у тренутку када се Русија и Америка нађу супротстављене, [у земљама као што је Грузија](#)

? Како Немци, тако и Руси сматрају да САД врши притисак на њих у областима у којима се сматра да немају интереса. У реалном погледу, притисак НАТО нема реалног ефекта, али притисак САД је сталан. Делајући заједно, Немци и Руси били би у бољем положају да отклоне те притиске.

Занимљиво, али део немачко-руских разговора односи се и на једно специфично питање безбедности – на питање Молдавије и Трансдњестрије. Молдавија је област између Украјине и Румуније (а Украјина се граничи са Русијом и ушла је у руску сферу утицаја). Молдавија је у разним периодима била део обе њих, а постала је независна после колапса комунизма. Али, источна област Молдавије, [Трансдњестрија](#) се, под руском заштитом отцепила од Молдавије. После промене владе 2009. године, Молдавија себе види као прозападну, док је Трансдњестрија проруска. Руси су подржавали статус

Трансдњестрије као отцепљене области (а имају и трупе стациониране у њој), док је Молдавија настојала на њеном повратку у Молдавију.

Меморандум Меркелове са Медведевим показао је ефекат заједничких безбедносних односа на овај спор. Каква се врста решења може узети у обзир је нејасно, али његова судбина пружиће прву индикацију о томе како ће изгледати немачко-руски безбедносни односи. Пољаци ће бити посебно заинтересовани, јер било какав притисак у Молдавији аутоматски ће имати ефекта како на Румунију, тако и на Украјину – две кључне државе за процену снаге Русије у том региону. Ма у ком правцу ишла одлука, она ће одредити односе снага између те тројке.

Ваља упамтити да Немци предлажу безбедносне везе Русије са Европом, а не само са Немачком. Истовремено, треба имати на уму да су Немци ти који преузимају иницијативу за отварање разговора, тиме што унилатерално преговарају са Русима и затим своје споразуме преносе осталим европским земљама. Такође, важно је истаћи да они то не чине свим европским земљама, него прво Француској и Пољској – са француским председником Николасом Саркозијем који је изразио своју сагласност 19. јуна – а исто толико важно, да то нису јавно изнели Сједињеним Америчким Државама. Исто тако, није јасно ни шта би Немци могли учинити ако би Французи и Пољаци то одбили – што није невероватно.

Немци не желе да напусте и изгубе европски концепт. Истовремено – они покушавају да га тако редефинишу да буде повољнији по њих. Са тачке гледишта Немачке, увођење Русије у те односе помогло би да се то оствари. Али, Немци још увек морају да објасне какав је њихов однос према осталом делу Европе, а нарочито да разјасне своје финансијске обавезе према економијама еврозоне које су у невољи. Такође, треба да дефинишу свој однос према НАТО-у, а још и важније - према САД.

Као и било која друга земља, Немачка може имати много ствари – али не може имати све. Наивна је идеја да ће стопити [ЕУ, НАТО и Русију](#) у јединствени систем односа, без тога да одгурне и наљути бар неке од својих садашњих партнера – а неке од њих чак и јако. Немци нису наивни. Знају они да ће Пољаци бити ужаснути, а Французи осећати нелагодност. Сразмерно немачком фокусирању на северноевропске просторе, јужни Европљани ће се све више осећати напуштеним. А САД – како посматра на приближавање Немачке и Русије, видеће да се развија један савез од огромног значаја који би могао угрозити глобалне интересе Америке.

Немачка и Русија се приближавају

Пише: Џорџ Фридман
петак, 25 јун 2010 11:35

Немци изнетим предлогом покушавају да у значајној мери промене игру. Крећу се лагано, уз много простора за повлачења – али се крећу. Биће занимљиво да се чује шта ће у среду рећи Пољаци и Французи. Њихову јавну подршку не треба узети за ишта значајније него да, све док не консултују Американце, не желе да наљуте Немце или Русе. Исто тако, биће занимљиво видети шта ће Обамина администрација имати да каже на све то.

(Превод: Василије Клефтакис)